

GEZ NR 22	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość: LUTOSTAŃ
1. Nazwa: cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej		2. Czas powstania: 1915-1918 r.	
<div data-bbox="99 304 1612 1155"> <div data-bbox="99 304 603 617"> 7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym: </div> <div data-bbox="99 617 1612 1155"> </div> </div> <div data-bbox="225 1155 1612 1188"> Widok terenu cmentarza z NW na SE. W górnym lewym rogu granice cmentarza położonego na dz. geod. nr 513 </div>			4. Adres: Lutostań dz. geod. nr 513
			5. Przynależność administracyjna: województwo: podlaskie powiat: łomżyński gmina: Łomża (gmina wiejska)
			6. Formy ochrony: Rejestr zabytków: --- Wojewódzka ewidencja zabytków: nie

<p>8. Historia, opis i wartości</p> <p>Historia: Cmentarz wojenny założony został w trakcie lub po zakończeniu walk na tym terenie późnym latem 1915 r. Lokalizacja na skraju miejscowości wskazuje, że być może we wsi znajdował się lazaret, i zmarłych w nim żołnierzy chowano na cmentarzu polowym przy krzyżu przydrożnym. W latach 1916-1918 niemieckie służby grobownicze nadały cmentarzowi ostateczny wystrój.</p> <p>Opis: Cmentarz położony jest na zachodnim skraju wsi, przy skrzyżowaniu dróg. Jest on oznaczony na mapach kreślonych od czasów I wojny światowej. Rozmieszczono go na planie kwadratu, z dwoma bokami przylegającymi do dróg, zaś z dwóch stron otoczony polami. Cmentarz założony został przy krzyżu przydrożnym, którego tradycja w tym miejscu ma znacznie starszą metrykę niż cmentarz wojenny. Taka lokalizacja miejsca pochówku poległych żołnierzy była wskazywana w instrukcjach dla służb grobowniczych jako korzystna z powodu strefy sacrum istniejącej w miejscu lokowania krzyża przydrożnego. Na powierzchni cmentarza czytelne są słabo wypiętrzone nasypy mogił zbiorowych i jednostkowych. Jedna z nich, lepiej widoczna, oznakowana została metalowym krzyżem. Według dokumentów archiwalnych z lat 30. XX w. na cmentarzu wojennym we wsi Lutostań pochowanych zostało 27 żołnierzy armii niemieckiej i 22 żołnierzy armii rosyjskiej poległych latem 1915 r. Należy pamiętać, że żadna z armii walczących na tym terenie nie była narodowa, i w każdej nich walczyli i ginęli Polacy wcielani do wojsk zaborczych.</p> <p>Wartości: Cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej jest ważnym świadectwem przeszłości i ciężkich walk toczonych na tym terenie późnym latem 1915 r.</p>	<p>9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji</p> <p>Cmentarz nie jest obecnie ogrodzony ani oznakowany. Konieczna jest szczegółowa inwentaryzacja zachowanych elementów napowierzchniowych, prace renowacyjne nasypów mogił, ogrodzenie oraz oznakowanie terenu nekropoli.</p>		
	<table> <tr> <td data-bbox="1101 967 1543 1382"> <p>10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)</p> <p>Jarosław Dwórznik, 21.01.2025</p> <p><i>Jarosław Dwórznik</i></p> </td><td data-bbox="1543 967 1988 1382"> <p>11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*</p> <p><i>z up. Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków</i></p> <p>STARSZY INSPEKTOR Ochrony Zabytków</p> <p><i>Ewa Żużel</i></p> <p>* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</p> </td></tr> </table>	<p>10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)</p> <p>Jarosław Dwórznik, 21.01.2025</p> <p><i>Jarosław Dwórznik</i></p>	<p>11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*</p> <p><i>z up. Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków</i></p> <p>STARSZY INSPEKTOR Ochrony Zabytków</p> <p><i>Ewa Żużel</i></p> <p>* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</p>
<p>10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)</p> <p>Jarosław Dwórznik, 21.01.2025</p> <p><i>Jarosław Dwórznik</i></p>	<p>11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*</p> <p><i>z up. Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków</i></p> <p>STARSZY INSPEKTOR Ochrony Zabytków</p> <p><i>Ewa Żużel</i></p> <p>* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków</p>		